

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 kron, za pol in četrta leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnina z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuju, gledališko poslojpe števe 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uradništvo ni odgovorno. Cena oznanil inseratov je za celo stran K 64 za 1, strani K 32, za 1/2 strani K 16, za 1/4 strani K 8, za 1/8 strani K 4, za 1/16 strani K 2, za 1/32 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 45.

V Ptuju v nedeljo dne 7. novembra 1909.

X. letnik.

Domača nesreča.

O starih gradovih pripovedujejo po navadi pravljice, češ „da tam straši“, da hodijo duhovi s žametnimi copatami okoli in kače z zlatimi kronami. Mi smo res pre pametni, da bi verovali na te copate in copernice. Ali tudi za politiko imajo take pripovedi gotovi pomen. V njih tiči namreč dejstvo, da se marsikje, v marsikateri hiši, v marsikateri stranki in v marsikaterem narodu veže vsa nesreča na eno ime.

Rekli bodejo, da pretiramo, ako trdimo popolnoma resno, da je vezana vsa nesreča slovenskega ljudstva na ime „prvaštva“, kakor kliče mo mi one posvetne in duhovne gospode, kateri si prilastujejo nadvlado nad vsem tem ljudstvom. Kakor da bi strašilo v slovenski hiši. In res je, res je to, čeprav ne verujemo v copernice! Naj zasledujemo karkoli hočemo, bodisi potem v političnem, v kulturnem ali v gospodarskem oziru, vedno bomo našli, da je t. zv. „prvaštvo“ vsej nesreči krivi. Vedno bi bilo ljudstvo bolje storilo, ako bi prvaštvo ne verovalo, vedno bi bilo srečnejše, ko bi ne hodilo pota, označena od prvaške gospode. Prvaštvo, — to je tista oderuška in zagrižena gospóda, ki pozna edino svoj žep! — je prava domača nesreča slovenskega ljudstva.

V kulturnem oziru niso pravki res prav nič storili. Vpili so, da se jim naj dovolji električno razsvetljava, ali imeli niso niti sredstev za lampo na olje. Vpili so za visoko šolo, ali v svojih ljudskih šolah so uganjali politiko in iz teh šol so izhajali skoraj analfabeti. Hoteli so se meriti z vsemi drugimi narodi, ali svoje mislece so pustili od lakote umirati in niti srednjšolskih učnih knjig niso izdelali. Svoj čas je prinesel Anastazij Grün v kranjskem deželnem zboru vslovensko književnost, zavezano v žepni ruti. In danes? Vprašajte tistih par mož, ki v slovenskem jeziku res kaj boljšega napišejo nego Spindlerjeve „pesni“ in dobili boste odgovor, da se v tem oziru ni napredovalo niti za korak.

Prva razstava učeniških del v Ptuju.

V svojem revolucijskem naziranju pravi socializem, da nimajo srednji stanovi nobene bodočnosti. Pravi, da se razvijata na eni strani veliki kapitalizem in na drugi strani mezno delavstvo ali proletarijat v nasprotjuči z erti in da morata pri temu malo obrtnijo razdrobiti ter uničiti. Ta nauk se v naprednejših državah sicer ni uresničil: mala obrtnija se je po svojem številu celo povečala. Ali ene resnice se tudi pri nas ne moremo prikriti: da je doživela mala obrtnija v zadnjih stoletjih naravnost gospodarski polom. Tisoči obrtnikov so v tem polomu izgubili svojo eksistenco, tisočem mojstrov je odvzelo liberalno načelo „obrtne svobode“ (Gewerbefreiheit) zadnji kos kruha. In še danes se lahko trdi, da je med 100 obrtniki 99 revežev, ki živijo od danes na jutri.

Med vzroke tega propadanja obrtnije računamo razne pojave: neznozna konkurenca več-

V političnem oziru pa je domača nesreča prvaška še slabše in še nevarnejše učinkovala. Politika prvaštva je peljala od protistavnega „ilirskega gibanja“ pa do veleizdajalskih demonstracij lanskega leta. Svoj čas so zaprli Kranjca Koslerja, ki je izdelal veleizdajalski zemljevid Dandanes pa pustijo enega Hribarja prostega, čeprav je dokazano, da zasleduje s svojim romanjem v Petersburg panslavistične cilje. — danes se nikdo ne briga za prvake, kateri proglašujejo navadno veleizdajstvo za „narodne zahteve.“ Politika prvaštva ni nič drugega, nego veleizdajstvo, kakor smo to v zadnjih mesecih že stokrat dokazali.

Oj ta domača nesreča prvaških strank! Posebno jasno se kaže na gospodarskem polju. Vsi slovenski konzumi, s katerimi so hoteli prvaki naprednjake izstradati, so žalostno poginili, — in slovenski kmet je plačal račune. Zadnjič smo poročali o velikanskem polomu v Šoštanju, kateri se je doigral pred celjako okrožno sodnijo. Ta slučaj je gotovo tipičen in ni posamezen. Ne samo to je zanimivo, da je orvaški Vošnjak napravil na tuje troške čez 300 tisoč kron dolga. Tudi to ni vse, da je šoštanjaka prvaška posojilnica gotovo čez 100 tisoč kron pri temu Vošnjaku izgubila. Ali zanimiv in velepomemben je način gospodarstva v tej posojilnici. Človek, ki nima niti počenega groša v žepu, nasprotno ki ima že leta in leta sem velikanske dolgove, zaradi katerih bi moral že davno likvidirati ali v konkurz stopiti, ta človek postane v hipu, ko je že ves obupen in na robu propada, — blagajnik prvaške posojilnice. In potem jemlje iz te blagajne kolikor zmogoče, v njo pa polaga ničvredne papirje. Nikdo se mu ne upa vstaviti to počenjanje, kajti ta mož je „prvak“. Predstojniki in člani nadzorništa se ne vtikajo skozi leta v knjige in v blagajno, zasebni revizor prvaških posojilnic samoumevno ne najde ničesar, čeprav

del židovskih fabrik, pomanjkanje dobrega obrtniškega naraščaja, nervoznost kupcev, ki gledajo le na zunanji lak in na hitro dobavo blaga, nesrečna državna politika itd. Vir vsega tega zla iskati je pa na vsak način v desorganizaciji, v raztresenosti in neednosti obrtništa samega. Vsak stan si pridobi edino potom tesnega združenja in skupnega dela boljše razmere. Obrtnike pa je doslej ločila najgrša zavist, najmalenkostnejša konkurenca, najotročejša sebičnost. Šele železna potreba prisilila je tudi obrtnike, da so pričeli v zadnjih letih misliti na svoj položaj in se združevati.

Delo obrtnikov za zboljšanje svojega položaja vršiti se mora v dveh smereh. V prvi vrsti treba je delati za sedanjost. Potom pametne srednjo-stanovske politike treba je prisiliti zakonodajstvo, da se ozira na obrtnika. Treba je mačehi vladi vedno boljše postaviti izprežati. Treba je nadalje potom obrtniške organizacije kupce prepričati, da zamore obrtniško delo glede kakovosti s fabriškimi vedno uspešno konkurirati; kupce se mora zopet privadeti, da se do obrtni-

se je naravnost napačne bilance delalo in diralo in člane farbalo. Blagajnik pa jemlje denar naprej in naprej, dokler je še kakšni groš v kasi. V tem gospodarstvu tiči velika niska brezvestnost! In po našem mnenju bi morali tisti tudi na obtožno klopi, kateri so ljudi v take posojilnice vabili, jim na najprijaznejši način denar iz žepa jemati in jih potem kot dobre „narodnjake“ hvaliti. Mi vprašamo: Kako bodejo voditelji prvaških posojilnic v Celju in v Šoštanju svojim članom odgovor dajali, kadar bodejo člani svoj denar zahtevali? Kako bodejo ti prvaki odgovarjali?

Nič, — vsakega, ki bode svoj denar nazaj zahteval, proglašili bodejo za „nemčurja“. Pa — amen! Ali na ta način se ljudstvo ne bode dajalo loviti. Tudi za prvaške posojilnice mora enkrat poštenost prvo geslo postati. V to svrhu pa je posebno treba, da pridejo te prvaške posojilnice pod oblastveno nadzorstvo. Dokler bodejo prvaki sami svoje posojilnice kontrolirali, toliko časa bode mo dobili še mnogo Vošnjakov in enakih poštenjakov. Napredne šparkase so vse pod oblastvo kontrole in zato se v njih nikdar taki škandali ne zgodijo.

Ali kaj pomena vse govorenje. Prvaštvo je domača nesreča slovenskega ljudstva. To je prvi strah v slovenski hiši. In ta strah treba pregnati, če ne z lepim, pa z grdim!

Politični pregled.

Državni zbor. Komaj se je sešel ta naš slavni državni zbor in že ga je vlada zopet domu poslala. Skupno se je vršilo le pet sej in še te niso imeli nobenega pomena. Vzrok, da se je zbornico zopet domu poslala, iskati je v narodnotnih razmerah. 5. seja je najprej nadaljevala razpravo o draginji. Po daljših govorih se je ednoglasno sprejel predlog, da se izvoli odsek 52 članov, ki naj vprašanje draginje preštudirajo in tekem 6. tednov poročajo, kaj in kako bi se

ka obračajo in da ne hodijo več izključno v fabriko ali k „fušarju“. Treba je med obrtniki samimi ublažiti umazano konkurenco in iztrebiti stanovsko sovraštvo itd. itd. Na drugi strani pa je treba skrbeti za bodočnost, za izurjeni, dobri naraščaj, ki ne bode obrtništvu sramote delal. Javnost se mora prisiliti, da dobi več respekta pred obrtništvom, da bodejo stariši svoje otroke raje učiti dajali itd. In učence same je treba pošteno učiti; mojster, ki mlado delavsko moč edino le izkorišča, ni pravi obrtnik. Učence se mora učiti, mnogo in dobro učiti.

Po pravici povedano, sem s precej skeptičnim smehom pričakoval otvoritev prve razstave učeniških del v Ptuju, ki se je vršila od 24. do 31. oktobra pod protektoratom župana Jos. Orniga. Mislim sem: mnogo kruha ne bo iz te moke. Danes pa moram reči, da sem se hudo blamiral. Ta prva ptujška razstava učencev je naravnost vsako pričakovanje prekosila. Veselje je bilo, pogledati ta izvrstna dela, veselje in ponos za ptujške obrtnike. Razstavilo je 54 učencev in brez pretiranja lahko rečemo, da ni bilo skoraj no-

proti neznošni draginji nastopilo. Potem se je govorilo o temu, da postane odsek za socialno zavarovanje permanenten. Predložilo se je tudi še razne predloge, tako n. p. posl. Nagele glede železnice Treibach-Dürnsfeld-St. Veit. Potem se je sejo zaključilo. Kdaj se vrši prihodnja seja, je danes še neznano.

Češka ministra odstopila. Vlada je sklenila, da predloži deželne postavbe nemških dež. zborov cesarju za podpis. Valed tega sta češka ministra Braf in Zazek vložila prošnjo za odstop, katero je cesar tudi sprejel. Politični položaj je postal s tem skrajno nejasen. Državno zbornico so že domu poslali in hati se je, da se bode zdaj z zloglasnim § 14 vladalo.

Agrarci o draginji. Seja nemške kmetijske stranke z dne 27. oktobra počala se je temeljito z draginjo življenjskih sredstev. Pribilo se je, da ta draginja ni posamezni pojav, temveč da so se cene vseh življenjskih potrebščin povisale. Podraženja kmetijskih pridelkov niso kmetje krivi, marveč se zgodi to podraženje šele na poti od kmeta do konzumenta. Kmetje trpijo sami pod ta draginjo.

Na Grškem vršila se je zopet mala revolucija. Dvignil se je namreč kapitan Tybaldos z različni mornarskimi oficirji. Vršili so se tudi boji med vladinimi barkami in onimi Tybaldosa. Naposled je bil zadnji premagan in je zbežal. Uporniki so se večidel udali.

Dopisi.

Iz Črešnjeva pri Slov. Bistrici. V predzadnjem „Stajercu“ smo površno poročali, da je naš župnik Janez Sušnik neko staro Krulko, to je mati njegove „Micike“, precej krepko natepel, ter omenili da bomo stvar natančneje opisali. Krulka se je od farovža skrivaj poslovila ter sosedam se krvavo pritožila, da jo je župnik natepel. Stvar je prišla c. kr. žandarmeriji na ušesa, katera jo je zasledovala. Med tem časom pa je župnik z mešetarji Krulko zopet v farovž zahbil, ker je slabe nasledke slutil. Preizkvalnemu stražmojstru je Krulka, katera je bila zopet v farovžu, potrjevala, da je padla pri škodanju po stopnicah in se poskovala. Župnik je vendar prišel na obtožno klop, bil pa vendar oproščen, ker je pri tem še Krulka pri obravnavi pod prisego izpovedala, da jo ni župnik tepeval, temveč se je na neki omari v sobi poskovala. C. kr. državno pravdnstvo v Mariboru, kateremu se je ta cela stvar vendar nekaj neverjetna dozdevala, je ukazalo novo natančno preiskavo v ti zadevi, katera se je 29. oktobra t. l. od 3. ure predpoldne do 8. zvečer pri c. kr. okrajni sodnji v Slov. Bistrici dovršila. Bilo je jako zanimivo, kajti zopet se je pokazalo, kako farski podpreniki c. kr. sodnijo, državno postavo, pravico in sveto prisego spoštneje. Preiskava je dala sum, da so priče v prejšnji obravnavi pod prisego krivo pričale, ter je preiskovalni sodnik dve priči med njima Krulko v preiskovalni zapor vtaknil. To se je od tukajšnje sodnje okrajni sodnji v Maribor naznanilo, katera je po ekspresnem potu 30.

oktobra preiskovalnega sodnika od okrajne sodnje na Črešnjevec poslala, da preišče tudi farovž ter zašli župnika. Ta neprijetnost za župnika pa še ni bila dosti, bil je namreč neprijeten dan prve vrste. Komaj je odšel sodnik, prišel je proti večeru tistega dne sin Krulke ali brat Micike, kateri je zvedel, da je bila mati od župnika tepena in zdaj še zaprta, in od župnika tirjal, da mu razloži vzroke. Ker mu je pa prestrašeni župnik vstop v farovž zabranil, sprla sta se zunaj, ter je Krulke sin Janez Krulc župniku pred ljudstvom take zanimivosti v obraz povedal, katere tukaj za danes ne moremo navajati in jih pridržimo za slučaj. Župnik se je branil jeclaje samo s tem, da je J. Krulcu žugal, da ga boče tožil, nakar je Krulc župniku odgovoril da to tirja, da mu še tedaj pred sodnijo važnejše dogodke o farovžu in njegovi sestri pove. Radovedni smo na to zažugano tožbo, pa saj župnik Sušnik nima korjže, že ve zakaj ne. Za danes omenimo še le to, da prišlo bude na Črešnjevi do skrajnosti, in kdor bude vsega kriv? Nihče drugi kakor cerkvena oblast, ki tega noče videti. Ob enem pa stavimo na gnadljivega čst. knoziškofa dr. Mihaela Napotnika sledeče javno vprašanje: Ali je rec. da ste Ekselenca ob času, ko smo se večkrat farani pismeno in ustmeno v audienci pri škofijstvu črez neznošno, nesramno, nespodobno, pohujljivo, protipostavno, nekrščansko postopanje in delovanje župnika Janez Sušnik pritoževali, župniku rekli in zagotovili, da naj župnik le neprenehoma tako tukaj ravna, da ga boste Ekselenca krepko podpirali, ter mu dali stasoma za „lon“ najboljšo farno, ali začasno ga še tukaj potrebujete?? To je namreč župnik Sušnik na prižnici z gromčim glasom dobesedno izpovedal. Drugo vprašanje: Ali ste Ekselenca gn. čst. knoziškof Mihael Napotnik voljni, da odstranite in sicer takoj, dokler ne pride do skrajnosti, župnika Janeza Sušnika iz Črešnjeva? Mi se ne bomo več pri slav. škofijstvu pritoževali, kajti vse pritožbe so bile zastoj in dalje za burke uganjati je stvar preere.na. Opominjajoči Črešljani.

Sv. Urban. Žalostne smrti valed tridnevnega pijančevanja je umrl tukajšnji mlinar Javz Simončič, po domače Kerc. — Mož je bil skozinskaz posten; samo to slabost je imel, da se je mudil tu pa tam nekoliko predlogo pri krčmarjih ter prepogostoma kupico nagibal. V takšnem razmerju mu pošteni krčmarji niso dali več piti, ampak so ga odslovili. A krčmar Čeh, Pelclov zet, mu je hotel sledni vinar izveliči; zato ga je napajal tako dolgo in nazadje še ga je ven vrgeč, da si je baje revež tilnik zlomil. Kaj takega storiti je zmoežen seveda le klerikalec. Gospod. oblast bo imela s to zadevo dovolj opraviti. Upamo, da tudi to gostilno za vselej zaključji. Ta celo nepotrebnost gostilna je povzročiteljica marsikaterega obiteljskega prepira in nemira.

Kapela pri Radencih. Bil sem pri prijatelju na bratvi. Na potu proti domu, došel sem na cesti, ki pelje iz Rožičkega vrha proti Kapeli, z dvema polovnjakoma mošta naložen voz. Le s težavo je šlo naprej po sicer ravni, toda grozno blatni cesti. V ozkem klancu, kjer se zavije cesta navkreber, pa je običaj voz v blatu. Ker

je cesta konaj meter široka, na vsaki strani pa več metrov visoki breg, vozniku ni bilo mogoče iti ob vozu, temveč moral se je peljati, dasi se je voz vedno bolj pogrezal in sta tudi sicer močna konja tičala že do kolen v blatu. Par robotih kletvic in bič je zapel po hrbtih ubogih konj. Prestrašeni živali sta napeli vse sile in voz se je premaknil. Toda daleč ni šlo. Zopet je storil bič svojo dolžnost, konja sta se prestrašena vzpenjala na zadnje noge ter srce pretresujoče razgetala, voz pa se le ni premaknil. Voznik je preklinjaje prejel bičnjak pri zgornjem koncu, z debelim delom pa udrihal po konjih kolikor je mogel. Naenkrat pa so se štrange pretrgale in konja sta padla naprej v blato. Trajalo je precej dolgo; preden je voznik povezal pokvarjeno opravilo in tragedija se je začela od kraja. Naposled sta izmučeni živali vendar privlekli voz na vrh in voznik si je obrisal potno čelo ter se praskal za ušesi, vboja žival pa je sople in se tresla po celem životu. In ta slučaj ni edini, temveč ponavlja se dan za dnevom. — Kako je vendar mogoče, da oko postavbe ne vide tega groznega trpinčenja živine? Toda voznik ni kriv. Postava nalaga skrb za dobre ceste občinam in dotična cesta je v oskrbi Stanotineke in Rihtarovske občine. V obeh pa imajo vodstvo v rokah zagriženi klerikalci in zatoraj ni čuda, da so ceste v tako žalostnem položaju. Za gospodarski napredek podjetno ljudstvo prenavlja z vso vneto svoje vinograde, za ceste pa se ne briga nikdo. Če je cesta še sedaj po sušnem poletju tako slaba, kakšna še bude le v deželni jeseni. Vinogradi bodo v kratkem vsi prepovrjeni in vinskega pridelka dovolj, toda kako se naj pridelok spravi v denar, ako pa vsiki kupec brez nevarnosti za lastno in svoje življenje ne more do njega? Če že občine nimajo smisla za dobre ceste, zakaj se okrajni zastop ne briga za nje in zakaj jih okrajno glavarstvo ne primora v to, da bi se ceste razširile ter naredili odvodni jarki? — Ne bom dalje razmotrival teh vprašanj, prepričan pa sem za trdno, da bi tiste batine, ki padajo tamkaj po hrbtih uboge živine, veliko bolj zaslužili tisti klerikalni odborniki obeh omenjenih občin, kateri misajo smisla niti volje za gospodarski napredek svojega področja.

Ptuj. Mi smo naprošeni, da naj ljudstvo na deželi opozarjamo, da se naj ne da zapeljati od raznih agentov šivalnih strojev, kateri mu vailjujejo na nepošteni način in po visoki ceni blago. Kdor mašine potrebuje, naj se obrne k znanimu trgovcu, do katerega ima zaupanje in tam bo tudi najdel najboljšo potrežbo.

Iz Hrastnika. — Ljubi „Stajerc“! Zdjaj bude „dac“ zopet ponovljen in se naš Roš malo boji, da ga dostiincirarji ne bodejo več za predsednika izvolili. Dacar Pomenik že skače s tistim debelim trebuhom okoli in agitira. Seveda, dacar bi izgubil službo, ako bi se Roša več ne izvolilo in tako bi šla Roša zadnja krvava iz hleva. Potem bi moral Roš zopet „kuršmid“ postati, dacar pa „laufer“ pri knapih. . . . 30 let je Roš predsednik in smo seveda dobili vsako leto nekaj procentov nazaj. Ali ljubi moj, kje je cinž od tega denarja?? Rečimo od 30 let, ko je

benega slabega dela vmes. Gotovo, nekaj je bilo še slabosti, ali kje bi v začetku ne bile? Tako se meni ni dopadlo, da so bili nekateri predmeti pobarvani, da je bilo na nekem mizarskem delu več škralčanege itd. V splošnem pa lahko rečem, da je razstava mene kakor vse druge naravnost očarala in več kot zadovoljila.

Valed pomanjkanja prostora hočem le par izloženih predmetov omeniti: Od ključavničarskih del so mi na vsak način najbolj dopadla vratica za „brator“, ki jih je izločil učenec Kleiderič od mojstra Kukoveza. Delo je izborno in mislim, da je celo malo ključavničarskih pomočnikov, ki to znajo; piljenje (Feilstrich) naravnost imponira. To delo je gotovo eno najboljših cele razstave. Učenec je dobil zanj tudi 1. dobitek. Učenec Korotaj istega mojstra razstavil je vertbeimsko blagajnico, ki je tudi lepo delana, ima pa neko malo napako. Prvi dobitek pri ključarjih je dobil tudi učenec Topolovec mojstra g. Scheichenbauerja. Razstavil je tudi nekaj delov peči, ki delajo njemu kakor njegovemu mojstru vso čast. Jermenarska učenca Kaisersberger (mojstra g. Raschel) in Pafko (mojster g.

Kulnik) sta dobila 1. dob. za glavna jermena (Kopfgestell), katera sta okusno in solidno delana. Prav fino delana je pisalna miza, ki jo je razstavil učenec Raschl g. mojstra Kodella. Surovo predstavljena miza kaže čisto in natančno delo, ki je podlaga solidnosti blaga (1. dob.) Istotako sme biti g. mojster Reisinger na kuhinjsko pohištvo učenca Kaziana ponosen. Tudi tukaj je delo natančno in čisto; dobra šola! Omeniti nam je še mizo učenca Hudinčarja (mojster g. Horvatič) in nočno omarico učenca Kues (mojstra g. Kratzer), ki je zelo okusno in fino delo. Od čevljarjev je dobil 1. dobitek učenec Tropp mojstra g. Paschnika; razstavil je par moških čevljev. Omeniti pa moram tudi še par otroških čevljev, ki jih je izločil učenec Preac mojstra Martschitscha; premirane so bile sicer le z 2. dobitkom, ali delo samo zasluži po mojem mnenju več. Precej so razstavili tudi krojači. Zanimive so hlače, razstavljene od g. mojstra Mastena. Hlače je izdelal učenec, ki se uči šele 4 mesece in je dobil fant zanje 1. dob. To je pač lep uspeh! Tudi dva druga učenca tega mojstra sta dobila za izvrstno delane

obleke 1. dobitke. 1. dob. dobila sta tudi učenec Frass (mojstra g. Glavnika) za moško obleko in učenec Hernetz (mojstra Slana) za telovnik. Ali tudi ostala dela so izborna. Prav pridno delo je razstavila učenca Spendau šivilje gdč. Martschitsch. Razstavljena blaza, ki je dobila 1. dobitke, stala je mlado delavko pač mnogo truda. Delana je natanko, pridno in okusno. Nadalje korakajoč opaziti je bilo lepo postavljeno peč. Peč je naredil in postavil učenec Murko mojstra g. Maister. Lepo in težavno delo! Cujemo, da je že prodana. (1. dob.) Učenec Zupanič (g. mojster Stuedte), razstavil je kletsko orodje, ki je dobilo 1. dob. Ravno tako štartinski sod učenca Zupaniča (g. mojster Stuedte), ki je res vzorno, imenitno delo. Fino delo je tudi škap (Gusschaff) učenca Podhostnika mojstra g. Fijan; drugače mojstersko delana posoda je dobila zaradi neke napake le 3. dobitke. Pohvalo dobil je učenec Hemetek mojstra g. Herženjaka za lepo izdelano konjsko podkov. Veliko okusa kaže sveži venec, izdelan od učenca Kaisersberger gospe vrtnarice Topitschn g. (1. dob.). Peki so mnogo razstavili, vse je bilo

Naš koledar ima 144 strani in mnogo slik. Naročite si ga!

ležalo vse v Roševih rokah, od cinza se pa nikdar ni nič govorilo vseh 30 let! Gospod Pecklar je umrl; katerega ste pa volili za njega? Potem je umrl g. Kallan; kdo je prišel na njegovo mesto? G. Dolničar, je odšel in kdo nastopi za njega? Ja, ja, tako se dela pri nas in znani — — — kot „obman“ mora svojo čast doli položiti; gojufalo se je financo, potem želeno in zdaj pridejo še druge reči na dan. Kako more tak človek podučiti kakšnega Mihčeta ali kakšnega drugega učitelja? Vsakdo mu reče: Tiho, ti imaš več grehov kot drugi!... Spominjamo se... ko je Roša g. Rothleitner pri gverku za „kuršmida“ sprejel in bi imel Roš nekemu konju podkov narediti. Ja kako se je ta človek s to podkvico matral. Ko je vidil g. Rothleitner, da Roš malo ali nič ne zna, ga je proč dal. Ja tako je, ljubi Ferdo! In iz tega človeka je postal poslanec in bogatin... Go-stilničarji, pazite, komu bodele zanaprej svoje denarje v roke dali!

Novice.

Naš koledar — izšel

Gotovo bode vse somišljenike in prijatelje razveselila vest, da je „Štajerčevi“ kmet-ski koledar za leto 1910 že izšel. Ravno-kar smo dobili prve izvide iz tiskarne. In lahko rečemo, da je letošnji koledar v vsakem oziru boljši in večji nego prejšna dva leta, odkar izhaja. Letošnji naš koledar obsega razven popolnega kalendara s polami za zapisnik in navadnim letnim popisom tudi seznamek vseh važnejših poštinskih določb, v kolikor se jih rabi za navadni promet, tabele kolekovanja, seznamek vseh sejmov na Štajerskem in Koroškem, kateri je posebno važen za naše kmetovalce. Nadalje ob-sega koledar veliko množino najlepših pove-stij, šaljk, pesen itd. Tudi objavimo v koledarju zanimive članke o statistiki, n. p. o prebivalstvu na svetu in o največjih pred-metih na svetu. Nadalje omenimo, da tudi leto-nismo pozabili na gospodarski del koledarja; objavili smo več velenimivih gospodarskih člankov, ki bodoje ravnatoko zanimivi kakor podučni za vrle naše kmetovalce. Ves koledar obsega skupno 144 strani, 9 član-kov, 11 povestij, 2 pesen, kalendarij, sezna-menek sejmov, poštna tarife in kolekovne le-stvice, male vesti ter 12 slik. Slike so vse lepe in velenimive. Vsebinsa našega letošnjega koledarja obsega to-le: 1. Leto 1910 (popis leta, deželni patroni, cesarska rodbina, avstro-ogrskr deželne barve in vladarji v Evropi). — 2. Kalendarij (popolni kalendarij z zapisniki in verzi). — 3. „V tretje leto“ (uvodne besede). — 4. „Dan plačila“, spisal Karl Linhart (lepa in pretresljiva povest iz kmet-

tako nežno in majhno; nekdo je dejal, da bi imel raje večje in manj nežne žemlje. Ali v resnici, razstavljeno pecivo je bilo lepo. Za razne „kifele“ in „zolestangle“ dobil je učenec Ornič (županov sin) 1. dobiček. Daroval je pa dobiček v prid drugih učencev. Za poročno štručo in za lepo liro dobila sta učenca Zoppak (g. mojstra Stary) in Seka (g. mojstra Losinscheg) 1. do-bitke. Ob koncu naj še omenimo krasno izde-lane kože, ki jih je razstavil učenec Oreški g. mojstra Potočnika. Tudi te kože so prav gotovo 1. dobiček zaslužile in marsikateri pomočnik si lahko na tem delu vzgled vzame.

Omenili smo le s 1. dobitki označena dela. Le-ta so brez napak. Ali tudi vse ostalo zaslu-ži priznanje. Denarni dobitki so znašali po 15, 10 in 5 K; naloženi so v hranilnici v Ptuj.

Toliko sem hotel o razstavi povedati. Trd-no moje prepričanje je, da tiči v tej razstavi mnogo koristnega in dobrega. Prirediteljem gre torej vsa hvala. S prireditvijo takih razstav do-kazuje obrtništvo svojo zmožnost in ji da v jav-nosti lepo spričevalo. Je tako naprej, obrtniki in prišli bodejo našemu doslej od vseh strani teptanemu in zanemarjenemu stanu boljše dnevi. Samopomoč bode tudi vam pomagala!

Čestitam prav iz srca ptujskim obrtnikom za to lepo in koristno priredbo!

V Ptuj, dne 1. novembra 1909.

Karl Linhart.

skega življenja). — 5. „Napredek“, spisal W. Ernst (zanimiva črtica). — 6. „Na gro-bu Jožefa II.“, pesen, spisal K. L. — 7. „O gnojenju travnikov z umetnimi gnojili“ (zelo podučni gospodarski članek z dvema lepima slikoma). — 8. „Na morju“, pesen, spisal K. L. — 9. „Prebivalstvo zemlje“ (podučni članek z večjo sliko). — 10. „Štefi nagaja“, spisal K. L. (povest in otroškega življenja). — 11. „V bogi vrabček“ spisal Peter Rosegger (istotako povest in otroškega življenja). — 12. „Gora in doli-na“, spisal A. v. Auerswald, (pretresljiva povest v spokorjenem morilu). To povest bode gotovo vsakdo rad večkrat prečital. — 13. „Re-snična povest“, spisala Mary Koch (pripoveduje življenje in konec skopuške družine). — 14. „Od vsega največje“ (podučni članek o največjih stvareh na svetu, z lepo in zanimivo sliko, ki predstavlja te največje pred-mete). — 15. „Usodepolne hlače“, spisal Fr. Lunzer (prav zabavna povest iz vo-jajškega življenja, nad katero se bode pač vsak čitatelj prav iz srca smejal). — 16. „Stari konj“, spisal Emile Zola (lepe besede proti trpinčenju živali). — 17. „Nekaj o naših posliah“ (gospodarski članek, ki rešuje prav pametno vevažno kmetijsko vprašanje o posliah in katerega bode pač vsak čitatelj za resničnega izpoznal). — 18. „Domači advokat“ (cela vrsta vzorcev ali muštrov, kako se delajo razne prošnje, ki so navadne v življenju). — 19. „V kmetaki suknji smo vsi tovariši“, spisal L. v. d. March (daljša povest, ki je zelo pretresljiva in popisuje veliko žalostno iz kme-tijskega življenja; ta povest je ena najlepših te vrste in bode čitatelj z njo pač zelo zadovoljen). — 20. „Lastni stroški pridelova-nja mleka“, spisal dr. P. Schuppli (gospodarski članek o kmetijskem knjigovodstvu, ki je pač izredne važnosti za kmete; vsakdo se bode iz tega članka veliko pričul). — 21. „Mi iz dežele“ (lepe in ponosne besede, ki jih je izpregovoril nemški katoliški župnik Ziegler na zborovanju društva za dobrodelnost). — 22. „Od domačegrude“, spisal Anton Gitschtaler (žalostni konec kmet-ske družine, ki je bila odtrgana od svoje domače grude in si je morala v tujem mestu kruha služiti). — 23. „Iskal je zlato“, spisal A. A. Ncaff (življenje in konec človeka, ki je imel v sebi edino hrepenenje po zlatu in je žalostno v južni Ameriki končal). — 24. „Na-prej za staro pravdo“, nekaj napred-ne pridige, spisal „Štajerčevi“ Pratikar (raz-motriiva v poljudnih besedah pomen in zahteve naprednjakov). — 25. Male vesti. — 26. Poštneine itd. — 27. Seznamek sej-mov na Štajerskem in Koroškem. — 28. Inzerati. — Kakor se vidi, je vsebinsa našega koledarja letos izredno bo-gata. Zato smo morali tudi koledar za celih 16 strani povečati. Tudi lepe slike smo dodali, da vstrežemo vrlim svojim somišljenikom. Cena pa je koledarju ednaka ostala. „Štajerčevi kmetaki koledar“ za l. 1910 košta namreč samo 60 vinarjev, s poštnino vred pa 70 vinarjev. Teh 70 vinarjev ali 35 krajcarjev izda pač vsakdo lahko za tako veliko, zanimivo, zabavno in podučno knjigo. Kdor vzame 10 koledarjev, dobi enega zastoj. Opozarjamo na to naše zaupnike... Tako pošljemo naš koledar tudi letos s trdnim zanjpanjem v svet, da ga bode ljudstvo z veseljem sprejelo in naprej dajalo. Naročite se, kupujte koledar in agitirajte zanj! Vsi na delo!

Iz Spodnje-Štajerskega.

Neverjetna nesramnost. Ko se je letošnja trgatve pričela, smo takoj prosili katoliške duhovnike, naj ne zahtevajo krvavega davka, ki ga vsako leto v obliki „bernje“ pobirajo. Saj je vendar znano, da je naš kmet vsled slabih gospodarskih razmer naravnost na beraški palici in da potrebuje od vseh strani pomoči. Žalibog, da moramo pribiti, da je le malo duhovnikov ustreglo naši prošnji. Nasprotno, pobirali so tako kakor vedno. Pobiralo in prosilo se pa za „bernjo“ ni ponižno, kakor se to za vsakega spodobi, kateri fehtari, marveč z grozno neotesanostjo in robotostjo. Nekemu posestniku v

fari sv. Tomaža se je n. pr. sledeče zgodilo: Ko je ravno bral in je bilo vse polno delo, prišli so že nabiralci „bernje“ z velikimi posodami in zahtevali mošti. Posestnik jim je rekel, da letos ne more ničesar dati. V odgovor pa mu je eden nabiralcev zabrusil v obraz: **Naj Vam le toča vse gorice pobije!** To je pač grozovita nesram-nost in podlost. Človeku, ki ne more vedno da-jati v nenasitno črno malho, privoščijo in želijo ti ljudje torej točo! V tej fari vlada znani dekan Caf, s katerim smo imeli itak že mnogo opraviti. Vprašamo g. Caf, ali mu je prav, da njegovi berači s točo grozijo? Ne verujemo, da je g. Caf to svojim nabiralcem zapovedal. Ali vsekakor ima sveto dolžnost, da napravi v tem oziru red. „Bernja“ ni postavna in nikdo nas ne more prisiliti, da dajemo svoje krvave pridelka proč. Zato pa je naravnost sra-mota, da se ljudi s točo straši in jim z nesrečo grozi!

Skandal z dr. Povalejom. Pisali smo že ve-liko o sramotnih škandalih s financarjem in kle-rikalno-prvaškim voditeljem dr. Povalejom. Da se zdaj tudi že širši sloji s tem škandalom pe-čajo, dokazuje sledeče. Posl. Dobernig in tovariši so vložili v državnem zboru interpelacijo na finan-čnega ministra, ki se glasi tako-le: „V jeseni lanskega leta prinesla je „Marb. Zeitung“ (in tudi „Štajerc“) vrsto člankov, v katerih se je c. k. uradnika dr. Povaleja kot „kšeftsmana“ uničevalno kritiziralo. Razburjenje vsega spodnje-štajerskega prebivalstva zaradi tega nepobitega očitanja je bilo velikansko. Pričakovalo se je samoumevno, da bode merodajna oblast takoj odslovila tega c. k. uradnika, kate-rega „kšefti“ so sedotaknili golju-fije. To se pa ni zgodilo, temveč Povaleja se je le milostno na preemestitev kaznovalo, katere kazni pa še do danes ni izvrševalo. Opomniti je še, da je Povalej proti listu „Marb. Ztg.“ tožbo vložil, katero je pa pred obravnavo nazaj potegnil; s tem je torej vsa očitanja proti nje-govi osebi priznal. Poslanci vprašajo torej, ali je minister pripravljen, da napravi konec tem razmeram?“ — Radovedni smo, kaj bode mi-nister odgovoril. Povalej, Povalej, slabo se ti godi... Klerikalni prvaki pa so lahko ponosni na dr. Povaleja.

Poštenje, poštenje! Ko je grozovita toča po-bila vse plodove v ormoškem okraju, pričelo se je od raznih strani pozivati na pomoč. Zlasti napredni poslanci so skušali od države in dežele kolikor mogoče veliko podpornega denarja dobiti. Pri temu se je seveda upalo, da se bodejo tisti posestniki k podpori oglasili, kateri so res potrebni. Pri razdelitvi podpore se je namreč pri nas na spodnjem Štajerskem po navadi sleparilo, da se je kar kadilo. Tudi zdaj se nam od raznih strani poroča, da se je v prošnjah za podpore dostikrat vpisalo osebe, ki bi naj Boga zahvalile, da jim gre tako dobro, ki torej niso posebno potrebne. Iz Vičanec pri Veliki Nedelji se nam n. p. poroča sledeče slučajje. Vložili so m. dr. prošnje: Fistrovec Simon (član obč. zas-topa); mož ima precej gotovega denarja, piše pa da ima dolgove. Fistrovec Anton (član obč. zastopa), istotako; Meško Simon, istotako; tudi njegov zet Fr. Novak ima denar. Kumar Franc (sorodnik občinski predstojnika), istotako; Horvat Johan (član obč. zastopa) je denarja priženil, ali v prošnji dolgove navedil. Franc Skuhala (sorodnik obč. predstojnika in član obč. zastopa) ima denar, navedel je pa dolgove. Meško Johan (občinski predstojnik) istotako. Meško Marija, istotako (sorodnica obč. predst.) Franc in Lovrenc Bratnša (sorodnika obč. predstojnika) istotako. Marinčič Franc (član obč. zastopa) isto-tako. Nadalje so navedli dolgove in imajo gotovi denar še: Jakob in Andrej Leben, Marija Sova, Sebastjan Skuhala (sorodnik obč. predstojnika), Franc Kumer, (član obč. zastopa), Tereza Beziak, ledična posestnica Marija Kumer, ledična Alojzija Skuhala (sorodnica obč. predst.), itd. Za danes omenimo le ta imena. Vprašamo: ali so vse te osebe potrebne? Ako so, naj nam to dokažejo. Ako pa niso, potem se le čudimo, da se upajo prositi... Da človek podporo dobi, ni dovolj, ako je član občinskega zastopa ali pa v sorod-stvu z županom. Biti mora tudi potreben in mi upamo, da se bode v prvi vrsti na potrebne oziralo!

V sv. Lovrencu sl. gar. so se vršile volitve

Kdor prodal 10 koledarjev, dobi enega zastoj!